

معرفی کتاب

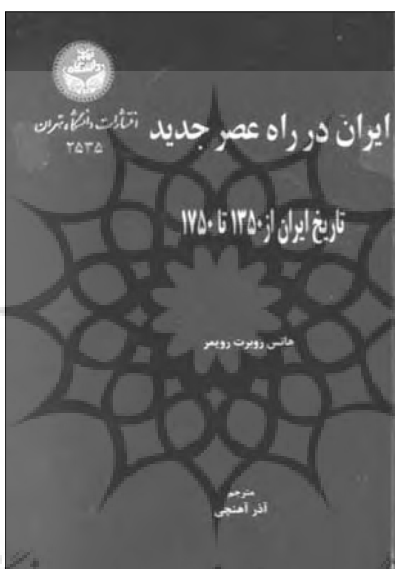
ایران در راه عصر جدید، تاریخ ایران از ۱۳۵۰ تا ۱۷۵۰ م

○ علی محمد طرفداری

دی و بهمن ماه ۱۳۸۲

۱۱۰

اوج‌یابی و زوال آنها پرداخته است. اما بخش‌های عمده و قابل توجه کتاب از مبحث «ایران در دوران صفویه» شروع می‌شود و در سرفصل‌هایی چون از طریقت صوفی به پادشاهی، شاه تهماسب اول، بحران دولت صفوی، آغاز نوین و تثبیت اوضاع در عهد شاه‌عباس اول، جانشینان شاه عباس اول، انحطاط و زوال حکومت صفوی و سرانجام دولت صفوی به عنوان پدیده تاریخی - این قسمت اساسی از تاریخ ایران را به تفصیل - مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. مؤلف ضمن بیان نظرات خود درباره حکومت صفوی و اهمیت روی کار آمدن این سلسله در تاریخ ایران و جهان، می‌نویسد: «... تأسیس یک حکومت قوی و پایدار در سرزمین ایران بعد از قرن‌ها حکومت بیگانگان و بعد از فترت سیاسی طولانی، اقدام تاریخی صفویه است (ص ۲۵۱)». دولت صفوی بیش از دو قرن سنت‌های حکومتی و فرهنگی قدیم ایران را تداوم بخشید، و شکل ویژه‌ای به مملکت و مردم آن داد که اهمیت تاریخی دارد و بخشی از این تأثرات تا امروز نیز باقی مانده است. استقرار مجدد نظام پادشاهی و تصرف قلمروی که مبانی تاریخی داشت، ایجاد سازمان‌های دولتی و نظامی در اشکال جدید، رواج مبانی اعتقادی شیعه دوازده امامی به عنوان مذهب رسمی، تطبیق اسلام با سنن و فرهنگ ایران، ارتقاء فارسی دری به زبان رسمی و اداری عصر جدید، پیدایش فرهنگی ویژه که در معماری، حتی تا امروز، به نقطه اوج خود رسید، و بعلاوه در زندگی اقوام ایرانی منتج به ثمراتی شایان توجه شد؛ این همه از مشخصات ویژه دولت صفوی به شمار می‌رود. اهمیت این سلسله تنها به تاریخ ملی ایران محدود نمی‌شود، بلکه صفویان بودند که ایران را مجدداً به صحنه تاریخ جهانی آوردند. منازعات آنان با عثمانی و در مقابل، اتحاد سیاسی با قدرت‌های غربی مستلزم مشارکت در تاریخ جهانی بود، بعلاوه آنان با تاریخ اروپا تماس مستقیم یافتند. «(ص ۲۵۲) در مجموع نکاتی چون تازگی تحقیق، پرداختن به مقطع با اهمیت دوران صفویان که نقطه عطفی در تاریخ ایران محسوب می‌شود و دست آخر، ترجمه خوب و روان کتاب از ویژگی‌های مثبت آن به شمار می‌روند.

○ ایران در راه عصر جدید، تاریخ ایران از ۱۳۵۰ تا ۱۷۵۰
○ مؤلف: هانس روبرت رویمر
○ مترجم: دکتر آذر آهنچی
○ ناشر: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۱

کتاب ایران در راه عصر جدید، تاریخ ایران از ۱۳۵۰ تا ۱۷۵۰ میلادی تألیف هانس روبرت رویمر، دوره‌ای طولانی از زوال ایلخانیان تا پایان سلسله صفویه را مورد بررسی قرار می‌دهد. این تألیف طبق نظر مترجم کتاب، حاصل تحقیقات شخصی‌ای است که رویمر در تمام عمر خود بدان اشتغال داشته است. او از متقدمان و متخصصان تاریخ تیموریان و صفویان به شمار می‌آید. مؤلف با احاطه کامل به منابع و تحقیقات جدیدی که طی یک قرن گذشته به زبان‌های مختلف نوشته شده است، انبوهی از اطلاعات مفید، آراء متقن و تحلیل‌های دقیق را ارائه داده و در کنار آن تحقیقات دیگر را نیز به دقت نقد و بررسی کرده است. یک مزیت کتاب آن است که مؤلف شرایط و مقتضیات هر دوره را به‌خصوص از لحاظ تأثیری که بر دوران بعدی بر جای گذاشته است، نشان می‌دهد.

این شیوه در مبحث تاریخ صفویان به دلیل شناساندن شرایط ایران به هنگام ورود به دوران جدید و نیز به این دلیل که ارکان تاریخ جدید ایران در عهد صفویان بنیاد نهاده شد، بسیار سودمند است. مزیت دیگر کتاب فهرست مفصل منابع و تألیفات آن است که به لحاظ اشمال بر کلیه منابع و تحقیقات جدیدی که به اکثر زبان‌های اروپایی و شرقی است، به عنوان مرجعی مهم برای تحقیق در ادوار مورد بحث محسوب می‌شود.

مؤلف در نخستین فصل کتاب با عنوان «زمینه تاریخی» به بررسی تاریخ ایران از زمان ورود اسلام به این سرزمین می‌پردازد و بررسی خود را به طور مختصر و با پرداختن به سلسله‌های بعد از اسلام تا دوره مغول ادامه می‌دهد. فصل بعدی کتاب با بررسی میراث دولت ایلخانان ایران آغاز شده، سپس به عمده‌ترین سلسله‌های محلی ایران بعد از فروپاشی امپراتوری مغول می‌پردازد. مبحث بعدی کتاب، بررسی فاصله زمانی بین انقراض ایلخانان تا پیدایش تیمور است که مؤلف طی آن به طور مفصل تاریخ تیمور، جانشینان وی و پیامدهای تشکیل و زوال سلسله تیموریان را بررسی نموده است. سپس نویسنده به شکل‌گیری حکومت‌های قراقویونلو و آق‌قویونلو و چگونگی